

nám. Přemysla Otakara II. 34
370 01 České Budějovice
tel.: 951 424 401
ID DS: qxcdynt
e-mail: jiri.bures@nature.cz
www.nature.cz

Dipl. Ing. Dr. Martin Donat
Honorakouský ochránce práv
pro životní prostředí
Oö. Umweltanwaltschaft
Kärntnerstrasse 10 – 12
4021 Linz

NAŠE ČÍSLO JEDNACÍ: 03407/JC/25

VYŘIZUJE: Ing. Jiří Bureš

DATUM: 23. června 2025

Věc: Vyjádření k možnosti společné ochrany oblasti Novohradských hor

Vážený pane doktore

Na základě společné informační schůzky, při které jste nás informoval o přetrvávající snaze umístit do nejvyšších poloh při společné hranice rozsáhlý větrný park, bychom rádi opět zdůraznili význam krajinného celku tzv. Novohradských hor pro ochranu přírody jako celku i mnoha zvláště chráněných druhů živočichů a rostlin. Pro nás, jako orgán ochrany přírody byla vysoce pozitivní a dobrou zprávou informace, že mezi tzv. zóny s vyloučením (Ausschlusszonen) vymezené v souladu s evropskou směrnicí RED III, ve kterých není možné budovat větrné parky, byla zařazena i oblast Novohradských hor (okolí obce Sandl) bezprostředně sousedící s přírodovědně cennou oblastí na české straně hranice. Protože podle našich informací stále přetrvává snaha umístit více než 20 větrných elektráren spolu s potřebnou infrastrukturou do bezprostřední blízkosti oblasti Pohoří na Šumavě, která je jednou z nejceněnějších z hlediska vysoké koncentrace zvláště chráněných území i dochovaného rázu krajiny, chtěli bychom poprosit o pečlivé posouzení možného vlivu výstavby větrných parků a dalších doprovodných na toto velice cenné a dosud málo technickou infrastrukturou dotčené území tvořící významné refugium pro mnoho druhů na obou stranách hranice.

Oblast Novohradských hor, které pokračují na území Horního i Dolního Rakouska pod názvem Feiwald má z hlediska přírodního bohatství

- 1) Vysokou hodnotu pro svůj vysoký podíl souvisle zalesněné či otevřené krajiny horského bezlesí, tedy především nezastavěné krajiny a absence průmyslu a kapacitních komunikací, které by dělily toto území na menší fragmentované celky.
- 2) Jde o sice menší pohoří, ale nachází se zde velké množství zachovalých a přírodě blízkých ekosystémů. Vynikají mezi nimi zvláště pralesovité porosty chráněné v NPR Žofínský prales a NPP Hojná voda, které patří k nejstarším chráněným územím v Evropě. Velice cenná je i oblast komplexu rašelinišť v centrální části v okolí obce Pohoří.

- 3) Území je dle evropské legislativy zařazeno mezi oblasti Natura 2000, je zde vysoká koncentrace přírodních rezervací a památek a současný stav oblasti je možné chápat jako určité refugium zachovalé přírody.
- 4) Podstatná část Novohradských hor je v rámci evropského systému ochrany přírody Natura 2000 zařazena do Ptačí oblasti Novohradské hory. Předmětem ochrany ptačí oblasti jsou populace jeřábka lesního a datlíka tříprstého. V oblasti ale hnízdí i dalších min. 8 druhů přílohy 1 Směrnice o ptácích (Bird Directive). Pravidelně se zde vyskytují i další druhy jako výr velký, orel mořský či jeřáb popelavý. Luční enklávy v ptačí oblasti i nivy a pastviny v její těsné blízkosti jsou významnými hnízdišti dnes ubývajících druhů ptáků jako bramborníček hnědý či linduška luční. Druhy zjišťované opakovaně na české straně hranice se z vysokou pravděpodobností vyskytují i na straně rakouské a těmito populacím by jistě prospěla společná péče o biotopy.
- 5) Zásadní význam má oblast Novohradských hor pro ochranu velkých savců. Díky rozlehlým a málo turisticky využívaným lesním komplexům se tato oblast stala spolu s Národním parkem Šumava jedním z nejvýznamnějších refugií, kde dochází k rozmnožování například rysů a vlků. Pro tyto druhy a mnoho dalších je důležité zachovat souvislou přírodní oblast na obou stranách hranice s minimálním narušením technickou infrastrukturou.
- 6) Toky pramenící v Novohradských horách se vyznačují vysokou kvalitou a čistotou vody a tvoří zhruba 60 % vodních zdrojů přitékající do vodárenské nádrže Římov, která zásobuje cca 400 000 obyvatel nejen Jihočeského kraje pitnou vodou.
- 7) Jak již bylo výše zmíněno, krajina Novohradských hor není zatím ovlivněna velkými sídelními celky, průmyslovými či logistickými centry a s nimi spojenou infrastrukturou, které jsou často zdrojem světelného znečištění. Novohradské hory spolu se Šumavou z tohoto pohledu představují unikátní prostředí s nejvyšším přírodním jasnem noční oblohy dle Astronomického ústavu AV ČR.

V rámci nové strategie v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030, přijaté Evropskou komisí 20. května 2020 (EU Biodiversity Strategy for 2030 - Bringing nature back into our lives) což je dlouhodobý plán na ochranu přírody je pravděpodobné, že se na české straně bude řešit vyhlášení vyššího stupně ochrany. Věříme, že celé území na obou stranách hranice má potenciál stát se rozsáhlou oázou zachovalé přírody a šetrně udržované krajiny, která bude plnit i ekonomické funkce a bude příjemným místem pro život lidí.

S pozdravem

Ing. Jiří Bureš

ŘEDITEL REGIONÁLNÍHO PRACOVIŠTĚ
JIŽNÍ ČECHY

Stellungnahme zur Möglichkeit eines gemeinsamen Schutzes des Gratzener Gebirges

Sehr geehrter Herr Ombudsmann,

Ausgehend von der gemeinsamen Informationsveranstaltung, bei der Sie uns über die laufenden Bemühungen um die Ansiedlung eines großen Windparks auf den höchsten Punkten der gemeinsamen Grenze informiert haben, möchten wir noch einmal die Bedeutung der Landschaftseinheit des sogenannten Gratzener Gebirges für den Schutz der Natur als Ganzes und vieler besonders geschützter Tier- und Pflanzenarten hervorheben. Für uns als Naturschutzbehörde war es eine äußerst positive und gute Nachricht, dass das unmittelbar an das Naturschutzgebiet auf der tschechischen Seite der Grenze angrenzende Gebiet des Gratzener Gebirges (Umgebung der Gemeinde Sandl) in die gemäß der europäischen RED III-Richtlinie festgelegten sogenannten Ausschlusszonen aufgenommen wurde, in denen der Bau von Windparks nicht möglich ist. Da unseren Informationen zufolge weiterhin Bestrebungen bestehen, in unmittelbarer Nähe des Böhmerwalds, der aufgrund seiner hohen Konzentration an Schutzgebieten und der unberührten Natur der Landschaft zu den wertvollsten Gebieten zählt, mehr als 20 Windkraftanlagen samt der erforderlichen Infrastruktur zu errichten, bitten wir um eine sorgfältige Bewertung der möglichen Auswirkungen des Baus von Windparks und anderer Begleitprojekte auf dieses sehr wertvolle und bislang von der technischen Infrastruktur wenig betroffene Gebiet, das ein wichtiges Refugium für viele Arten auf beiden Seiten der Grenze darstellt.

Das Gebiet des Gratzener Gebirges, das sich unter dem Namen Feiwald in Ober- und Niederösterreich fortsetzt, ist hinsichtlich seines natürlichen Reichtums

- 1) aufgrund seines hohen Anteils an durchgehend bewaldeten oder offenen, waldfreien Berglandschaften, d. h. überwiegend unbebauter Landschaften, und des Fehlens von Industrie- und Verkehrswegen, die das Gebiet in kleinere, fragmentierte Einheiten unterteilen würden, besonders wertvoll.
- 2) Obwohl es sich um ein kleineres Gebirge handelt, beherbergt es eine Vielzahl erhaltener und natürlicher Ökosysteme. Besonders hervorzuheben sind die im Nationalpark Naturreservat Žofín Urwald und Hojná Voda geschützten Urwälder, die zu den ältesten Schutzgebieten Europas zählen. Besonders wertvoll ist auch das Gebiet des Torfmoorkomplexes im zentralen Teil rund um die Ortschaft Pohoří.
- 3) Gemäß europäischer Gesetzgebung ist das Gebiet als Natura-2000-Gebiet eingestuft, weist eine hohe Konzentration an Naturschutzgebieten und Naturdenkmälern auf, und der gegenwärtige Zustand des Gebiets kann als ein Refugium erhaltener Natur verstanden werden.
- 4) Ein bedeutender Teil des Gratzener Gebirges gehört zum besonderen Vogelschutzgebiet Gratzener Gebirge im Rahmen des europäischen Naturschutzsystems Natura 2000. Schutzgebiet des Vogelschutzgebiets sind die Populationen des Haselhuhns und des Dreizehenspechts. Mindestens acht weitere Arten des Anhangs 1 der Vogelschutzrichtlinie nisten jedoch ebenfalls im Gebiet. Auch andere Arten wie Uhu, Seeadler und Kranich sind hier regelmäßig anzutreffen. Die Wiesenklaven im Vogelschutzgebiet sowie die Auen und Weiden in unmittelbarer Nähe sind wichtige Nistplätze für derzeit rückläufige Vogelarten wie den

Braunkehlchen und den Wiesenpieper. Arten, die auf der tschechischen Seite der Grenze wiederholt nachgewiesen wurden, kommen höchstwahrscheinlich auch auf der österreichischen Seite vor, und diese Populationen würden von einer gemeinsamen Biotopbewirtschaftung profitieren.

5) Das Gebiet des Gratzener Gebirges ist von grundlegender Bedeutung für den Schutz großer Säugetiere. Dank der ausgedehnten und wenig genutzten Waldkomplexe hat sich dieses Gebiet zusammen mit dem Nationalpark Šumava zu einem der wichtigsten Rückzugsgebiete entwickelt, in dem sich beispielsweise Luchse und Wölfe vermehren. Für diese und viele andere Arten ist es wichtig, auf beiden Seiten der Grenze einen zusammenhängenden Naturraum mit minimalen Störungen durch technische Infrastruktur zu erhalten.

6) Die im Gratzener Gebirge entspringenden Bäche zeichnen sich durch hohe Wasserqualität und -reinheit aus und stellen etwa 60 % der Wasserressourcen dar, die in den Římov-Stausee fließen, der rund 400.000 Einwohner nicht nur der südböhmischen Region mit Trinkwasser versorgt.

7) Wie bereits erwähnt, ist die Landschaft des Gratzener Gebirges noch nicht von großen Wohngebieten, Industrie- oder Logistikzentren und der damit verbundenen Infrastruktur geprägt, die oft Lichtverschmutzung verursachen. Aus dieser Perspektive stellt das Gratzener Gebirge zusammen mit dem Böhmerwald eine einzigartige Umgebung mit der höchsten natürlichen Helligkeit des Nachthimmels dar, so das Astronomische Institut der Akademie der Wissenschaften der Tschechischen Republik.

Im Rahmen der neuen Biodiversitätsstrategie 2030, die die Europäische Kommission am 20. Mai 2020 verabschiedet hat (EU-Biodiversitätsstrategie 2030 – Die Natur wieder in unser Leben bringen), einem langfristigen Plan zum Schutz der Natur, wird die tschechische Seite voraussichtlich die Ausrufung eines höheren Schutzniveaus in Erwägung ziehen. Wir sind überzeugt, dass das gesamte Gebiet auf beiden Seiten der Grenze das Potenzial hat, eine riesige Oase geschützter Natur und sorgfältig gepflegter Landschaft zu werden, die auch wirtschaftliche Funktionen erfüllt und ein angenehmer Lebensraum für die Menschen ist.

Beste grüße

Dipl. Ing. Jiri Bures

DIREKTOR DES REGIONALBÜROS SÜDBÖHMEN